

Oostende, 1922

Fotograaf, cineast en graficus

Studies tekenkunst, schilderkunst en sierkunst aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent (1950-1954) en opleiding fotografie bij Agfa Gevaert in Mortsel; werkte mee aan diverse fotoboeken (o.a. "Vlaanderen West" en "Oostende") en aan diverse fotografietijdschriften; kortfilms "Spelen met de filmcamera" en "Luc Peire's Environment".

Verzamelingen :

Antwerpen, Provinciaal Museum voor Fotografie
Oostende, Mu.ZEE (ex M.S.K.)

Literatuur :

Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 1, Brugge, 1992, p. 101.
www.lindamolleman.be

(vervolgt)

096001

“We were the champions!” De “golden sixties” van het popgebeuren in en om Oostende (4)

door **Laurentius VANACKER
& Roger JANSOONE**

EEN MOEILIJKE GEBOORTE

“ You can make it, if you try !” (the Rolling Stones)
“ We are the goon squad , and we are coming to town !” (David Bowie)

Een “link” met de popscène in Duitsland ... en in Oost-Europa ?

Wat nu nauwelijks nog iemand weet : dat aanvankelijk heel die rock 'n roll beweging vanuit politieke en politonele middens met een scheef oog bekeken werd, had vooral te maken met toestanden *in het naoorlogse Duitsland*, eenvoudig omdat - behalve Zeemacht en Luchtmacht - bijna het volledig (toen nog vrij talrijk) Belgisch leger *in Duitsland* was gestationeerd, of, met andere woorden, *een massa Belgische jongeren* “unter fremden Sternen” en onder mogelijke “vreemde invloed”, en dit wisselend en opeenvolgend via de “beurtrol” van de dienstplicht ,waardoor een reeks generaties van jongeren in contact kwamen met een voor hen totaal andere wereld. De Opvoedingsofficieren en de aalmoezeniers deden hun best om alles nog “binnen de perken te houden”, en het organiseren van “crochet”-zangwedstrijden, *bonte avonden* en “welvoeglijke” filmvoorstellingen, leek hiervoor een geschikt hulpmiddel. Maar al wie een mondje Duits (desnoods *soldatenduits*) kon spreken en “het milieu” niet schuwde, kon toen in duistere *Kneipen* vrij vlot in contact komen met “Halbstarken”, net zoals wij oorlogskinderen, maar dan wel keihard “doorgegroeide” naoorlogse “Bunkerratten” met hun *rücksichtlose* en brutale “zelfredzaamheid” ... en ook een (intussen allang afgezworen) HJ-verleden. Doch zij stonden niet “feindselig gegenüber die fremde Soldaten”, want zij lagen blijkbaar enkel en alleen in de knoop met *hun eigen* “Gesellschaft”. Als Duitse versie van de “beatniks” was loeiharde rock niet alleen hun “achtergrondmuziek” maar ook hun “handelsmerk”, ... en dat moest je nogal *letterlijk* opvatten, want bij nadere kennismaking

bleek dat die ruige knapen vaak “iets” te maken hadden met allerlei winstgevende “deals”, onvermijdelijk een uitloper van de zwarte markt van de naoorlogse jaren, met frauduleuze praktijken, prostitutie en kleine criminaliteit (de grote criminaliteit - die van “der Starke”! - behoorde nu al tot het recent verleden). Dat was voor hen een kwestie van *overleven* in een ontredderde niet-samenleving. Die *Halbstarcken* waren dus zeker geen koorknappen! Doch zij lagen daar aan de basis van een vroegtijdige doorbraak van de rock 'n roll en meteen van rauwe *new sounds* die *elders* nog geen schijn van kans kregen (waarvan o.a. de toen nog onbekende Beatles hebben kunnen profiteren, in Hamburg, in de gore buurt van de *Reeperbahn*). *It was a small world, indeed!* Die oude Hanzestad had “schon immer ein Herz für Aussenseiter, hier durfte - wie in *Ratatouille* - sogar eine Ratte von der Chefkochkarriere träumen!”. Zelfs onder het harde naziregime (spijs scherp Gestapo toezicht) bleef Hamburg stiekem “eine rote hanseatische Bastion inmitten des schwarzen Imperiums, ein griesgrämiger Kämpfer gegen die Zerrüttung der alten Sozialdemokratie und gegen die seelische Verrohung und die grausige Verbrechen im Dritten Reich” (1). Terloops aangestipt (maar wie weet dat nog?): voor die “vroegtijdige doorbraak” werd het bedje aldaar gespreid door een *Belgische* “avant garde” rockgroep, namelijk “Benny Rock” van Bernard Couroyer, die *al in 1955* door de gewiekste muzikuitgever Jean Klüger op een Duitse (!) promotietoer werden gestuurd in het toen nog dof ingeslapen “Land des Lächeln”. Hun daverende versie van *Rock around the clock* werd er al dadelijk een knalnummer! *Deutschland erwache!!*

Een *Halbstarke* die uit de biecht wou klappen, vertelde over dat onbekend “underground” milieu: “In dieser Schattenwelt kann jeder tun, was er will, denn seine Identität ist geschützt. Dafür sorgt ausgeklügelte Verschleierungstechnik. Wer keine Fehler macht, ist für nichts zu belangen. Und diese Geschäftssicherheit befeuert selbstverständlich den Gründungsseifer!”. Hij voegde er cynisch aan toe: “Deutschland hat entsetzliche Verbrechen begangen, aber wir wollen unseres Leben allerdings *nicht mit diesem Hintergrund* vermischen! Deshalb sind wir vielleicht zur neuen Hoffnung in schweren Zeiten geworden, beziehungsweise zu Boten der neuen Apokalypse, je nach Standpunkt. Das klingt logisch, wenn nicht nur ständig die Reailität dazwischenfunken würde! In unserer Musik klingt das erleichterte Lachen über die *Befreiung* von den Lügen des Alltags!” (2). *Rock is how people react to life!* Er was toen een stekelige rock cabaretgroep “Die Stachelschweine”, die schamper zong over “es gibt so unendlich viele Dinge, die jeder weiss, jeder sieht, aber man sollte sie *nicht aussprechen!*”. In een Duitsland dat met zichzelf in de knoop lag, klonk dat wel niet onmiddellijk “bevrijdend” maar het was toch verfrissend en hoopgevend, zij het “frech” en hondsbrutaal. “Die Rock Musik verstand man als Mittel des *politischen* Engagements, angeblich wollte man die Gesellschaft *demaskieren*” (3). Dat *demaskieren* schijnt nog altijd aan gang te zijn. Omtrent het vluchtelingenprobleem zei een psycholoog in oktober 2015: “die Hilfe ist auch eine subtile, längst überfällige Form der *kollektiven Eigentherapie*. Was hier seit 1945 erfolgreich, *aber nicht folgenlos*, unterdrückt wurde an Traumata und Beschämungen, findet nun einen Ausdruck in kraftvoller Eigeninitiative und Empathie” (4).

Ook Hildegard Knef (een ongewone vrouw en intussen nu al 90 geworden!) was in die naoorlogse “Hundejahre” als “junge Rebellin” reeds een wegbereider van de Duitse rock, als “die beste Sängerin ohne Stimme, jedoch mit einem perfekt intonierten und unfassbar melancholischen Grundton” (5), dit vooral met haar indringende teksten *als Spiegelbild ihrer Seele*. Een rauwe verklanking die, al was het zeker nog geen *beat*, toch al die beweging aankondigde, “mit Rückblenden die Augen offen für die Zerbrechlichkeit unserer Welt, und um zugleich auszubrechen aus ihrer kleinen und beengten Welt” (6). Zij kon als vrijgevochten

jonge vrouw van zichzelf zeggen “dass ich neuerdings Dinge tue, die ich *nie von mir gedacht hätte!*”, indachtig de woorden van Albert Einstein: “ Was ist Krankheit ? *Dasselbe* immer wieder tun ... und darauf hoffen, das *etwas anderes* dabei herauskommt ?”.

Een aandachtige Britse toeschouwer zag die Duitse nozems als “disoriented and brutally competitive , yet somehow necessary to each other. Indeed, since they were alienated from their families, they were each other’s *only true family!* Their angry discomfort, apparently owing to a strong residue of postwar resentment, was in fact rather a smoke screen for a *deepening alienation* of a much darker and devious nature” (7). Die rock beweging van “angry young men” was overal een “tegencultuur”, rebels, tegendraads, “ondergronds”, veelal marginaal en (gelukkig niet bij ons!) soms wel eens zelfs neigend naar de criminele sfeer (wat in het naoorlogse Duitsland echter al sterk was ontkiemd nog *vooraleer* de rock er zijn intrede deed – *so, don’t blame the rock!*). In Duitsland (en ook bij ons) was er zelfs een zeer populaire “Criminal Tango”! Ach ja, het liep allemaal zo wat “durcheinander”.

Merkwaardig is dat gelijktijdig een nieuwe maar *totaal andere* richting in de Duitse muziekwereld toen veel succes heeft gekend: de “schlagers”, hits en zelfs tophits, melodieus en romantisch, doch niet “stroperig” want beantwoordend aan een “affectieve” behoefte na de vreselijke oorlogsjaren, kennelijk wortelend in het clandestien wereldje van de *Swingjugend* tijdens de nazi periode. Ook bij ons deden die “schlagers” het zeer goed (ook al was het in het Duits, maar geen probleem!), evenals befaamde Duitse dansorkesten waarvan de elpees hier verkochten als zoete broodjes, zo wat een tegenhanger van de Duitse en Oostenrijkse blaasorkesten met hun “hoempa” muziek, die in kermis-en-carnaval-Vlaanderen vrij goed aan bod kwamen (er ontstonden hier zelfs blaasorkesten, compleet “in Lederhosen”!). De bekendste “bandleader” was ongetwijfeld de populaire **Bert Kämpfert**, die - wat weinig bekend is - in 1961 de Beatles (na hun onfortuinlijke terugkeer uit *fucking* Hamburg) gelanceerd heeft als “backing band” van Tony Sheridan op een plaat van Polydor (van de *Deutsche Grammophon Gesellschaft*), als “springplank” dus zeker niet te versmaden! Impresario Bob Wooler getuigde hierover : “ I was impressed. Up until then, *none* of the Merseyside bands had made a record. So it was quite an achievement!” (8). *Aller Anfang ist schwer !* Maar in Duitsland is men zich blijkbaar nog steeds niet ervan bewust dat die gore zuip- en tippelbuurten van Hamburg destijds in zekere zin een belangrijke bijdrage hebben geleverd voor kort daarop wereldwijd een triomfantelijke opmars van “the fab Four”! Raar maar waar! Want ze hebben in Hamburg niet alleen de toen unieke kans gekregen om hun “new sound” voor een ontvankelijk en “begeistert” publiek te brengen, maar ook om er te experimenteren met het opvoeren van een “brand new performance” die miljoenen fans in opperste vervoering zou leiden! ... met al dadelijk ook veel navolging bij andere popgroepen.

Doch in Hamburg zelf bleef de “incrowd” de aldaar al vrij goed gekende Beatles wel nog op de voet volgen, en dit werd “bestätigt” als volgt: “Kein Hit hatte je etwas mit Glück zu tun. Denn Hits sind immer das Ergebnis harter Arbeit. Ein Rockstar schuftet wie verrückt. Zudem hat er die Gabe, sich völlig in einen Rausch hineinzuspielen! Es geht ja um die Demonstration des eigenen besonderen Geschmacks, mit der Absicht dafür Anerkennung von ihrer Umwelt zu erhalten, ... und das sie als *Statement* verstehen!” (9). Jawohl, scherp gezien ! Als in een roes en hard knokkend zijn de Beatles “back in Britain” opnieuw “erin gevlogen”, en in die bedwelmende roes hebben zij al hun fans echt meegezogen! *Lucy in the sky with diamonds !* En met hun doordringende “Liverpool sound” (eigenlijk “the Mersey beat”) hebben zij de doorbraak van “the Ostend sound” enorm beïnvloed! En onze Oostendse rockers hebben ook

moeten “schuften”, keihard werken en doorbijten om ergens toch nog iets te kunnen bereiken, want “la vie ne donne pas des cadeaux”! Elk zegge het voort ...

Wat overigens nog minder bekend is: tot zelfs achter het “IJzeren Gordijn”, in het communistisch (of althans door communisten overheerste) Oost-Europa bloeide een rock beweging, doch duidelijk een protestbeweging *tegen het regime*. Hier had men daar volstrekt geen weet van, eenvoudig omdat - in schrille tegenstelling met nu - welhaast niemand op het gek idee kwam om er als toerist “drüben” eens een kijkje te gaan nemen, nochtans - afgezien van het “politiek klimaat” - in veel opzichten wel interessante toeristische bestemmingen, en toen bovendien spotgoedkoop! Vooral in Polen, de DDR en Tsjechoslowakije staken popgroepjes de kop op, veelal met veel bijval, zij het noodgedwongen “ondergronds” tot, vooral in Polen, het regime een en ander door de vingers begon te zien, al was het maar om het contact met de jongeren niet volledig te gaan verliezen. Die popgroepjes waren goed op de hoogte van de meest recente ontwikkelingen op de internationale popscène (er werden nogal wat elpees en popmagazines binnengesmokkeld!), en hun muziek mocht er dan ook zijn! Met loeiende decibels spuwden zij hun vertwijfeling en haat uit tegen het regime, evenals de laaiende ongenoegens en de strijd in een troosteloos dagelijks leven, met toch ook nog wat liefde, intimiteit en tederheid in een uitzichtloos bestaan. Intussen zijn de zeldzame “samizdat” platen uit die rode “catacomben”-periode ook al een uniek verzamelobject geworden. Doch het spreekt wel vanzelf dat er hier bij ons geen enkele “link” was met deze nochtans boeiende en zelfs enigszins bloeiende rock beweging “achter het Gordijn”, overigens “een-ver-van-mijn-bed-show “ en nagenoeg onbekend.

Van “yeah, yeah!” naar “yé, yé!”

In Frankrijk (nochtans “rebels”, zij het dan vooral studenten en intellectuelen) is die rock beweging traag doorgedrongen, met als pionier ongetwijfeld de veelzijdige Johnny Hallyday (Jean-Philippe Smet °1943), een “aangespoelde” Belg. Niet voor niets is er een film “D’où viens-tu, Johnny?”. Ja, waar kwam hij vandaan? en, samen met hem, de Franse yé-yé-rock? Hij wordt nu beschouwd als de Elvis Presley van de francofone wereld. Maar de Fransen hadden met hun typische “chansonniers” (zoals Brassens, Ferré en Moustaki) allang reeds hun eigen protestzangers, met trouwens ook heel wat invloed in België (“de charme van het chanson”). De “yeah, yeah!” werd “yé, yé!”. “Avec ma gueule de métèque ...”. Maar in een land van onrust, betogingen, barricaden, revolutie en *la France guerrière*, een gepijnigd land met een lange geschiedenis van conflicten met zichzelf en met anderen tot ver overzee, in - naast de traditionele kloof tussen links en rechts - een gespleten land van twee bevolkingsgroepen die elk op zoek zijn naar hun eigen “identiteit”, wist Hallyday als *outsider* toch “iets” te vertolken dat maatschappelijk onderhuids leeft en zijn weg poogt te vinden. *D’où viens-tu, Marianne?* In zijn bestseller “L’Art français de la guerre” (Prix Goncourt 2011) heeft Alexis Jenni die dualiteit ten volle aangetoond. Wat de veelgeprezen *laïcité* als bindmiddel nooit echt heeft kunnen bereiken, het doorbreken van een handig gecamoufleerde maatschappelijke fictie en leugen, ja dat wist die Johnny in zekere zin en in zekere mate toch wel klaar te spelen! Als een soort “paard van Troje” is hij binnengevallen in de Franse samenleving om *van onderuit* “un sursaut sociétal” op gang te brengen die blijkbaar - net zoals overall elders - ook een *politieke* betekenis heeft gekregen. Zelfs al had hij voorzeker nooit enige politieke ambitie, ... terwijl hij anderzijds wel diep is geschokt door de terroristische aanslagen, wat al dadelijk zijn weerslag heeft gevonden in zijn muzikaal optreden.

In een andere hoek van Europa, in Griekenland, ontstond tijdens het wreedaardig kolonelsregime (1967-1974) een opstandige en meeslepende nieuwe volksmuziek, o.a. van de

legendarische en *ook bij ons* (althans bij “progressieven”) geliefde componist Mikis Theodorakis. In dit eveneens scherp gespleten en verdeeld land was dat zeker nog geen echte rock doch veeleer een specifieke “soul”, nauw verweven met aloude Griekse muzikale tradities, met een klassieke en tragische ondertoon. Doch daaruit zijn onvervalste rockzangers en popgroepjes op de scène getreden, alhier nauwelijks bekend, maar met een *zeer authentieke* rock vanuit de vele problemen van het dagelijks leven (en nu uiteraard meer dan ooit!). Opvallend is dat zich hierbij een strijdlustige jongedame doet opmerken, Rallia Christidou, momenteel de bekendste rockzanger van Griekenland, met in 2015 meer dan 60 concerten, en dit spijs de uiterst moeilijke situatie in eigen land. Dat ook die rock beweging politiek geïnspireerd is, bleek toen Rallia in september 2015 in Athene op de kandidatenlijst stond van *Syriza* van de nu overbekende Alexis Tsipras. Weliswaar op een onverkiesbare plaats, maar geen probleem, want haar geloof in zichzelf en in Tsipras berust ongeveer op dezelfde onbuigzame overtuiging als voorheen bij de “Halbstarcken”, namelijk het onwankelbaar geloof in een volksbeweging “waarop niet de last drukt van de zonden van de voorbije decennia”. “You know, *the sins of the fathers!*”

Pop speelt zich af “on many places”!

Het “Achtrenhuis” in Oostende had een mooie danszaal, waarin het reisbureau “Ramoudt Tours” voor Britse toeristen driemaal per week een “English Ball” organiseerde met een vrij groot orkest . In dat orkest liet zich een pianiste opmerken, **Mireille Vierstraete** (vooral met gekende nummers van Fats Domino), die zich tevens intensief bekommerde om beginnende zangers die nog niet de juiste toonhoogte wisten te vinden, zodat dit orkest *voor debutanten* een goede leerschool geweest is.

Wat in Oostende vermoedelijk onbekend is : voor het lanceren van jong talent heeft - “of all places” - een dans- en feestzaal in Eernegem een grote rol gespeeld (met later in het aanpalende Moere een kort verblijf van Marvin Gaye). Eernegem was toen nog een boeren- en kasseileggersdorp, waar - zoals overal elders “op de boerebuuten” - in werkelijkheid (zij het achter de coulissen) “Menèère de Paster” almachtig de plak zwaaide, en er zelfs eigenhandig de CVP gemeenteraadslid samenstelde ! Volgende anekdote is wel typisch voor die toenmalige sfeer van onderdanigheid bij “de menschen van te lande”: terwijl men aanschuift aan het loket in het gemeentehuis, rinkelt de telefoon die wordt opgenomen door de onderbureauchef, waarna zich volgend “gesprek” ontspint: “Hallo! ...Ah, dag Menèère de Paster!! ... Geen probleem, Menèère de Paster! ... Zeker, je mag daarop rekenen, Menèère de Paster! ... Dat komt alleszins in orde, Menèère de Paster! ... Nog verder een goeie dag, Menèère de Paster!”. Daarna legde hij plechtstatig de hoorn neer, keek even om zich heen en (voor wie het nog niet wist) mompelde hij met ontzag in de stem “Dat was Menèère de Paster ...”.

Zoals overal elders is Eernegem intussen flink uitgebreid en zelfs enigszins verstedelijkt (met nu ook al appartementsgebouwen, supermarkten en een industriepark), ... maar het heeft nu niet meer wat het toen wél had : de fameuze zaal “**Venus**” van **Gentil Goegebeur** (zelf blazer in een dansorkest) in de Aartrijkestraat. Tot ver in de omgeving (tot in Gistel en Torhout) waren de bals bekend die hij er organiseerde op zondagnamiddag, met een jaarlijks hoogtepunt met Eernegem-Kermis in september. Het was wel geen “Bal du Rat mort”, maar de sfeer zat er toch steeds lekker in ! Gentil is er ooit in geslaagd om de legendarische Ferre Grignard naar zijn zaal te lokken voor een spetterend optreden waarover nog wekenlang werd nagekaart! Het is in de “Venus” dat “The Swallows” in 1964 voor het eerst een echte massahysterie met gillende en opdringerige meiden hebben ontketend! Tevens een geboren zakenman, had hij nu geld geroken en hij startte onmiddellijk met een *fanclub*, voor die tijd toch wel opzienbarend !

Précies Eernegem als draaischijf van een opkomende fanbeweging, *il faut savoir le faire* ! Doch hoe hij dat toen allemaal wist klaar te spelen zonder de goegemeente (...en Meneere de Paster!) al te veel tegen de haren in te strijken, dat blijft wel een raadsel ! Intussen al bejaarde dames in en om Eernegem krijgen nu nog rode oortjes als je vertelt over “den tied van de Venus” Maar Gentil mocht het verschijnen van dit artikel niet meer beleven, want hij is onlangs overleden, op de gezegende leeftijd van 91 jaar. Als oudstrijder was hij ook bestuurslid van de Nationale Strijdersbond, en in Eernegem was hij jarenlang de populaire voorzitter van de fanfare Sint-Cecilia en lid van veel verenigingen. Zo’n volksvriend, dat heb je niet veel meer! Zijn uitvaart op 5 maart 2016 (onder een grote volkstoeloop) viel samen met het *Bal du Rat mort* in het Kursaal van Oostende, met als thema “The Roaring Twenties”. Louter toeval, maar eigenlijk een orgelpunt bij het heengaan van een G.O. “un *gentil* organisateur”, promotor van jong talent, geboren en getogen in de *roaring twenties*, de tijd van de Charleston, en met zijn eigen hoogtepunt in de *golden sixties*, de tijd van de rock ’n roll. Gentil, je was goed op weg naar de honderd, het heeft niet mogen zijn, maar je blijft voortleven in het hart van de ouwe rockers ! *Old rockers never die, they just fade away ...*

Een andere eerder onwaarschijnlijke promotor van jong talent was Henk De Bruin, de uitbater van de zaal “**Casino**” in Bredene (toen ook nog niet wat het nu is), met iedere zomer een opeenvolging van jonge en nog onbekende zangers zoals Marva, Will Tura, Adamo, Ron Davis, e.a. Op het einde van elk seizoen organiseerde hij een “Vedettenbal” dat telkens een enorm succes kende! En zo werd ook in Bredene het bedje gespreid voor het ontstaan van plaatselijke popgroepen, zoals “The Swallows”. Verder had je nog in Bredene het café van “Zotte Freddy” (Freddy Maes) in de Duinenstraat, die een zaaltje achteraan ter beschikking stelde voor repetities en optredens van al dat jong en aanstormend geweld. Niet onbelangrijk, want waar kon je met al die decibels terecht zonder “ordeverstoring”?

In Oostende hebben tevens enkele dancings het voortouw genomen. Niet alleen de “**Couple**”, maar ook de legendarische “**Van’s**”, de sfeerrijke “**Macumba**” (met vooral Latijns-Amerikaanse dansen en ritme), de nogal chique “**Versailles**” (met aldaar ooit een optreden van “The Cousins”), de taverne “**Le Fiacre**” (met “The Silhouets”) en ook nog “**The Tilt**” en de “**Elysée**”. Met “voor elk wat wils”! En wat weinig gekend is : sommige popgroepen werden ook gevraagd voor een “aangepast en stijlvol ” optreden in een of andere stripteasetent aan de Van Isegehemlaan. Het werd goed betaald en het was niet lastig of vermoeiend, tenzij het feit dat die veelal minderjarige knapen - in die toen nog erg preutse tijd - op het krap podium eigenlijk niet goed raad wisten met hun houding in nogal directe “confrontatie” met een schaars geklede dame van wie de kledij steeds schaarser werd en ten slotte totaal verdween ! Kregen ze achteraf ook nog wat “sexual healing” ? “ I got you under my skin ...”

Een moeilijke geboorte

De geboorte van een popgroep gebeurt doorgaans toevallig en is steevast moeilijk tot zeer moeilijk ! Dus niet zomaar “iets” dat plots als een vallende ster uit de lucht valt (“look for a star!”). We kunnen hier niet de “genesis” van iedere lokale popgroep gedetailleerd gaan ontleden, maar we nemen als *schoolvoorbeeld* het ontstaan van “**The Swallows**”, typisch het product van “you can make it if you try” (zo zongen de Rolling Stones, en zij konden het weten!). Spilfiguren waren hier Ray Bossaer en Laurentius Vanacker, beiden uit Bredene maar al vroeg flink “ingewerkt” in het bruisend Oostendse uitgaansleven. Ray Bossaer had bij een muzikleraar reeds heel wat “technische kennis” opgestoken en kon al aardig overweg met muzieknoden en akkoorden op gitaar. Sedert zijn twaalfde jaar was hij aan het tokkelen op een elektrische jazzgitaar “Otwin” (een specimen uit Oost-Europa) met behulp van een oude, met

radio-onderdelen in elkaar geknutselde versterker. Laurentius was ook niet aan zijn proefstuk, want, pas veertien, zat hij thuis reeds te oefenen op een geleende gitaar en met de bandopnemer van zijn vader. Aanvankelijk dus nog vrij primitief en zeer amateuristisch, maar alle begin is moeilijk en op die manier is het zo ongeveer bij iedere popgroep moeten beginnen. En het bloed kruipt waar het niet gaan kan ! Ze waren “riders in the sky ...”

Samen begonnen zij met het instuderen van hits van de toen zeer populaire Everly Brothers, ideaal voor een beginnend duo. Met elk een eigen stemgeluid vulden zij elkaar goed aan, waarbij ook het feit dat Ray al heel wat verder stond als gitarist zeer goed te pas kwam. Van het een kwam ook het ander, want een duo is doorgaans de eerste fase in het opstarten van een popgroepje, met allengs tevens begeleidingsgitaar en een drummer. Voor begeleidingsgitaar viel de keuze vlug op de van zangwedstrijden al bekende tweelingbroers Ronny en Johnny Cools, hierdoor en door hun nogal donkere huidskleur toen vaak vergeleken met de “Blue Diamonds” met hun tophit “Ramona”. Die keuze was eigenlijk niet al te best, want die tweeling speelde nogal ruw en “ongepolijst”, maar “met hun wijde bek” hadden ze opvallend veel lef en “uitstraling” op het podium. Feitelijk zijn zelfs de Rolling Stones ook op die manier moeten beginnen en hun rauwe klanken vielen trouwens dadelijk in de smaak. Een popgroep was en is immers geen gestroomlijnd dansorkest voor fijne dames en heren, maar moest eerst en vooral “authentiek” en “echt” kunnen overkomen bij een publiek dat belust was op “exalting sounds” en op een “pakkend” en “live” *podiumgebeuren*, liefst zo origineel mogelijk!

Uiteindelijk werd ook een goede drummer gevonden, niet zo evident, maar in een orkest van groot belang voor het al dan niet welslagen van een “global sound” (in Londen hadden wij gemerkt dat dit bij een optreden van de fenomenale Jimi Hendrix een welhaast onoplosbaar probleem was ,omdat men geen enkele drummer vond die deze levende rocklegende kon “bijbenen”!). Ray had al eerder, via een optreden bij feestjes, Jacky Vandewalle leren kennen, een jonge drummer uit Wenduine. Het was vlug beklonken, en na een paar repetities bleek dat nu een nieuw ensemble was geboren! Het kind moest ook een naam krijgen. De keus viel op “The Swallows”, geïnspireerd door een elpee van Pat Boone, “When the swallows come back to Capistrano”. Bovendien waren aanvankelijk Cliff Richard & The Shadows hun grote idolen, ... en “Shadows” en “Swallows” , het leek goed op elkaar en klonk daardoor al onmiddellijk vertrouwd in de oren. Een uitstekende zet, zo bleek al gauw !

Een eerste optreden van “The Swallows” was op 4 februari 1962 in “Het Witte Paard” , bij een door Jo Deensen georganiseerde zangwedstrijd. Het was imitatie van Cliff Richard & The Shadows (met Vic Lauren, alias Laurentius Vanacker, als een blijkbaar overtuigende en nogal meeslepde “Cliff”), maar dat kwam precies zeer goed over bij een opgetogen publiek, terwijl de overige deelnemende groepen eigenlijk allang afgezaagde dingen speelden zoals “Only you”. Na die memorabele wedstrijd regende het al meteen contracten, maar deze debutanten voelden zich hier nog niet echt klaar voor. Er moest nog veel aan gewerkt en “bijgeschaafd” worden. Een optreden in een gerenommeerde danszaal is inderdaad nog wat anders dan een occasionele deelneming aan een zangwedstrijd, waar eigenlijk geen al te hoge eisen gesteld worden ... en de jury zelf soms niet meer voldoende “voeling” heeft met nieuwe “trends”, getuige hiervan het feit dat “The Swallows” toen in “Het Witte Paard” slechts als derde eindigden, ofschoon zij overduidelijk de keuze van het publiek waren!

In de groep ontbrak vooral een degelijke muzikale scholing, ten slotte toch onontbeerlijk wanneer je de meer professionele toer wil opgaan. Ray Bossaer wist hier evenwel goed raad mee. Voor wie weinig of niets kende van notenleer (en dat waren zij bijna allemaal!), stelde hij alle muziekstukken op in een soort van codeschrift, wat voor leken in het vak veel

gemakkelijker was om te “lezen”. Vermits al hun songs in het Engels waren, viel er ook nog een en ander te doen qua uitspraak en beklemtoning van Engelse woorden, want in een stad als Oostende was het cliënteel “very British”, en om bij een dergelijk publiek echt succes te kennen, mocht je letterlijk niet of nauwelijks “uit de toon vallen”. Ze zagen dan ook overal “English spoken”! En dat waren geen “spoken” maar beslist noodzakelijke realiteit. Maar “a star was born” ! *From Ostend with love we come to you!*

Het randgebeuren van het popgebeuren

Intussen werden “op de poef” nogal wat dure instrumenten en apparatuur aangekocht. Concreet betekende dit dat er “zaad in ’t bakske” moest komen, want al die aankopen moesten ook nog afbetaald worden! Uiteindelijk was in een popgroep de geldelijke drijfveer steeds aanwezig, want je moest voortdurend investeren in een steeds meer gesofisticeerd materieel en ook in je eigen “outfit” die steeds piekfijn en “in” moest zijn. Daarbij kwam ook nog de noodzaak van het aanschaffen van eigen vervoer, om niet langer afhankelijk te zijn van een of andere “barmhartige Samaritaan”, die in afwachting van het einde van een optreden zijn tijd niet te veel mocht verdoen met “pintjes pakken” of andere “geestrijke drank”, want anders werd het nadien een soms nogal “zwijmelende” en risicovolle nachtelijke terugtocht! Het is zelfs nog gebeurd dat “The Swallows” na een optreden in Koekelare tot de ontdekking kwamen dat hun chauffeur niet meer kwam opdagen (vermoedelijk ergens in slaap gevallen?). Maar ze konden daar niet blijven “staan plakken”, moederziel alleen op een middernachtelijk uur en ergens “in the middle of nowhere” (en zeker niet in “the middle of the road!”). Er werd dan links en rechts in het dorp wat aangebeld, wat enkel veel hondengeblaf en enkele woedende uitbarstingen van uit hun slaap gewekte dorpsbewoners opleverde, tot een hulpvaardige zonderling een oplossing wist te vinden door het optrommelen van een vrijwillige medewerker van een medische spoeddienst, die hen dan in een ambulance (!!) veilig ter bestemming heeft gebracht. Ja, dat zijn zo van die anekdoten waar men in de “show biz” niet meer van opkijkt maar waarvan de goegemeente meestal geen weet heeft. “Music is how people react to life!”

Doch het volstond niet met optredens, want er moest ook dringend een *eerste grammofoonplaat* op de markt gebracht worden, al was het vooralsnog enkel een bescheiden “single”. En dat werd in 1964 het plaatje “Sea-Nymph” met op de B-kant “I’m sorry, girl”, een productie van Al Van Dam, duidelijk sterk onder invloed van de toen al sterk oprukkende Beatles, en intussen voor verzamelaars allang een “collectors’ item” geworden! Die “productie” verliep in relatief gunstige omstandigheden, zeker in vergelijking met de beginnende Beatles die gefrustreerd en machteloos moesten ondervinden dat “the route to the recording studio in the early sixties was mazy and exclusive” (10).

Voorts schilderde kunstschilder Redgy Van Troost hun eerste reclameborden voor het aankondigen van een nieuw optreden. Tijdens diverse en gevarieerde optredens begonnen zij nu ook al in contact te komen - vaak in hetzelfde programma - met reeds gevestigde of toch al gelanceerde namen, zoals een nog zeer jonge **Adamo**. Of, met andere woorden, zij waren nu echt en voorgoed gestart, aanvankelijk en vooralsnog als een soort van “Belgian Beatles”. *But who cares ? Look for a star !*

Maar die benaming mocht wel wat gerelativeerd worden. Want tijdens ieder optreden voor Britse toeristen kregen “The Swallows” vanuit het publiek ook veel verzoeknummers wat betreft de toen in Engeland zeer populaire (maar bij ons onbekende) groep “Dave Clark Five”, met hun tophits “Glad all over” en “Bits and pieces”. Dat waren echte “stamplieden”, waarin de Britten zich totaal konden uitleven! Maar voor “The Swallows” toch telkens weer een nieuwe

uitdaging en extra-inspanning om ook dat nog onder de knie te krijgen! Doch het stopte daarmee nooit, want dat koortsachtig Brits publiek gooide hen voortdurend weer “heet van de naald” andere alhier nog onbekende popgroepen voor de voeten, zoals “Gerry and the Pacemakers”, “Rory Storm and the Hurricanes”, “The Hollies”, “Herman’s Hermits”, “The Swinging Blue Jeans”, “The Searchers”, “The Merseybeats”, Manfred Mann, “Freddie and the Dreamers”, “Billy J. Kramer and the Dakotas” en ten slotte ook nog “The Animals” (waarvan leadsinger Burdon alhier kwam zingen wanneer hij in vakantie was in Oostende). We ontdekten toen ook al “The Walker Brothers” die met tophits als “Make it easy on yourself” en “The sun ain’t gonna shine anymore” (maar wie kent die nog ?) midden in de jaren zestig bij ieder optreden zo ongeveer dezelfde hysterie ontketenden als de Beatles en de Rolling Stones. Enfin, *il n’y avait que l’embarras du choix!* Ja, kon je nog volgen?? “The Swallows” toch in ieder geval, zij het vanzelfsprekend niet zonder nogal wat moeite! Overigens - tussen haakjes - doet de groep “The Merseybeats” eraan herinneren dat de benaming “Liverpool sound” eigenlijk niet “*genuine British*” was (het was een benaming die hier *bij ons* was ontstaan), vermits men het in Engeland had over de “Mersey beat”, genaamd naar de Mersey River in Liverpool. *Anyway, what’s in a name ?*

Oostende en de “Keizer van het Charmelied”

In tegenstelling met de rest van Vlaanderen, was Oostende aldus al snel een “beat city” geworden, een stad waar er op het podium allengs nog weinig plaats was naast harde beat en rock. Eigenlijk niet verbazend omdat al in de jaren twintig (Charleston!) en dertig (jazz!) het zoetgevooisde charmelied op de achtergrond raakte, althans voor zover het niet ging om vissers- en zeemansliederen. Jazz was alhier al zo vroeg ingeburgerd dat (raar maar waar!) de supporters van de “Koninklijke Vanneste Voetbalclub” reeds in 1937 een eigen “Dixieland” jazzband hadden, die bij iedere wedstrijd (ook op verplaatsing) zeer opvallend en luidruchtig op stap ging met de vrolijk swingende supporters !

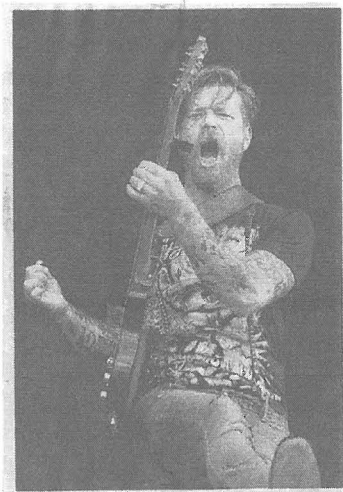
Als organisator van festiviteiten moest je in Oostende dan ook al sedert de jaren zestig goed opletten wanneer je een programma samenstelde. Rond die zelfde tijd kende Eddy Wally een onstuitbare opgang, ook al had men het “in betere kringen” geringschattend over “Eddy Kwally”. En hij werd “de Keizer van het Vlaamse Charmelied”. Overall vond hij een publiek dat hem op de handen droeg, ... overall, tenzij blijkbaar in Oostende. Doch in de jaren tachtig was hij reeds zo populair geworden, dat de organisatoren van de Paulusfeesten meenden dat zij hem zonder risico konden opnemen in hun programma. In augustus 1983 prijkte Eddy Wally op het programma (met zijn showorkest) , voor een optreden na Armand (“Ben ik te min?”) en Laurentius (met “Op vakantie in Oostende”, een eerste single in het Nederlands). Maar het werd een “gooi- en smijtfilm”! Een eerste tomaat miste Eddy en trof zijn dochter Marina (als go-go-girl op het podium). Eddy wist handig een ei te ontwijken, dat dan open spatte in het gezicht van de drummer, waarna ieder een heenkomen zocht achter het scherm ! De presentator - in een poging om de boel te redden - verzocht het publiek om enkel nog naar hem zelf te smijten! Hierna verscheen Eddy terug op het podium ... maar na nog een drietal “geslaagde” worpen was het voor hem bekeken en stapte hij op. Einde van de vertoning! Dat Eddy nooit meer naar de Paulusfeesten is gekomen, is begrijpelijk! De pers sprak schande over Oostende, en ook de lokale pers was niet mals over de relschoppers (eigenlijk een deel van het publiek). Zo zit Oostende in elkaar, ...“wieder sien ol zoo”! Voor de organisatoren (die dat zwaar hadden onderschat) had dit nog een staartje, want bij de uitbetaling eiste Eddy Wally (als gehaaide marskramer!) een fikse schadevergoeding voor iedere worp naar het podium, verwijzend naar een desbetreffende clauseule in het contract (wel in “kleine letters”, ... die niemand vooraf had gelezen). Deze uit de hand gelopen vertoning werd dus voor de inrichters een dure grap. Maar

Laurentius was bij Eddy wel in de smaak gevallen, want hij vroeg mij enkele nummers te schrijven (met wel veel "I love you so") voor een gepland optreden in de USA. En enkel voor de begrafenis van Lucy Loes kwam hij nog terug naar Oostende. Maar intussen had hij ook bij ons allang zijn eigen fans verworven. So long, Eddy !

(wordt vervolgd)

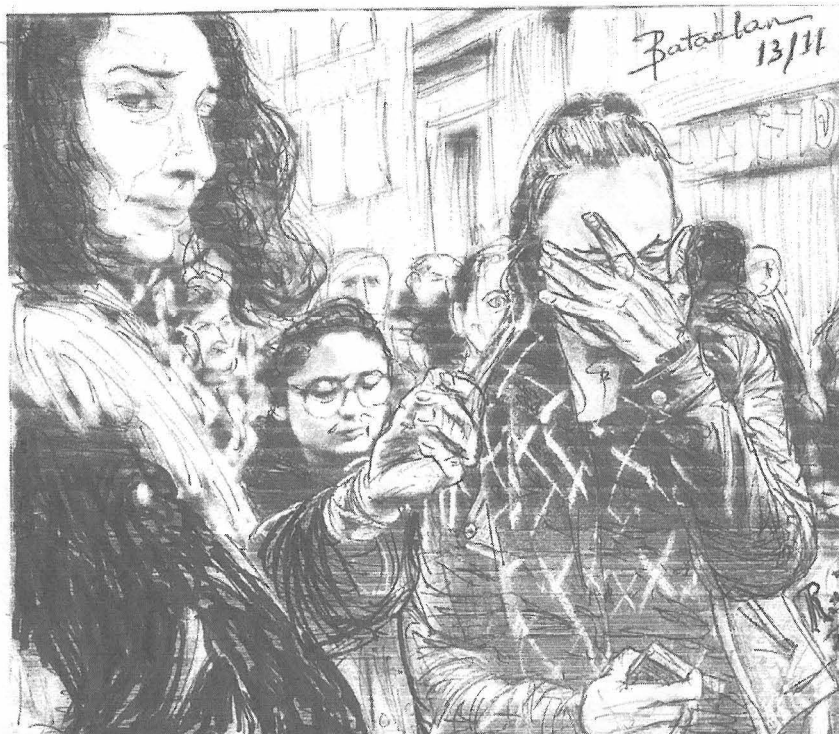
VERTALING :

- (1) Die oude Hanzestad had al altijd een warm hart voor outsiders, hier mocht - zoals in *Ratatouille* - zelfs een rat dromen van een carrière als chefkok ! een rood Hanze bastion te midden van een zwart imperium, een knorrige strijder tegen de ontwrichting van de oude sociaaldemocratie en tegen de geestelijke verruwing en de vreselijke misdaden in het Derde Rijk.
- (2) In die schaduwwereld kan elk doen wat hij wil, zonder risico, dankzij uitgekende dekmantels. Wie geen fouten maakt, loopt geen kans op rechtsvervolging. Deze vorm van rechtszekerheid is een aansporing tot verdere actie. - Duitsland heeft vreselijke misdaden begaan, maar wij willen ons leven niet laten beïnvloeden door die achtergrond. Wij zijn de nieuwe hoop in bange dagen geworden, of, andersom, de voorboden van een nieuwe Apocalypse, het is maar zoals je het zelf bekijkt. Dat klinkt nogal logisch, ware het niet dat de nare werkelijkheid bestendig zich daar wel doorheen wringt! In onze muziek weerklinkt een opgelucht lachen om de bevrijding van de leugen in het dagelijks leven !
- (3) De rock muziek was een middel tot politiek engagement, tot ontmaskering van de maatschappij.
- (4) Die vluchtelingenhulp is tevens een subtiële en laattijdige vorm van collectieve zelftherapie. Wat sedert 1945 succesvol doch niet zonder gevolg werd onderdrukt qua trauma's en schaamte, vindt nu een uitweg in daadkrachtige eigen initiatieven en in inlevingsvermogen.
- (5) De beste zangeres zonder stem, maar met toch een perfecte intonatie en een ongelooflijk melancholische grondtoon.
- (6) Met in een terugblik de ogen geopend voor de breekbaarheid van onze wereld, en om tegelijk uit te breken uit een kleine en enge wereld.
- (7) Als ontspoord en verward in brutale naijver, maar in zekere zin toch ook nodig voor elkaar. Daar zij vervreemd waren van hun familie, waren zij eigenlijk elkaars enige echte familie ! Hun nijdig ongemak, blijkbaar ingevolge een sterk nazinderen van naoorlogse verbittering, was feitelijk veeleer een mistgordijn voor een dieper gaande vervreemding van een meer duistere en afwijkende aard.
- (8) Ik was onder de indruk. Tot dan had nog geen enkel van de Merseyside popgroepjes een plaatje weten te maken. Dit was dan ook al een hele prestatie !
- (9) Geen enkele hit is een kwestie van geluk, want de vrucht van hard werken. Een rockstar moet zich uitsloven als een gek. Daarbij moet hij in staat zijn om zich als in een roes totaal erin te spelen ! Het gaat immers om het vertonen van het eigen en bijzonder smaakgevoel, met het doel daarvoor in en door de omgeving te worden erkend, een gevoel dat voor hen meteen ook een *statement* is.
- (10) In die vroege jaren zestig ging de weg naar de platenstudio over kronkelpaden en met uitsluiting van nieuwkomers.



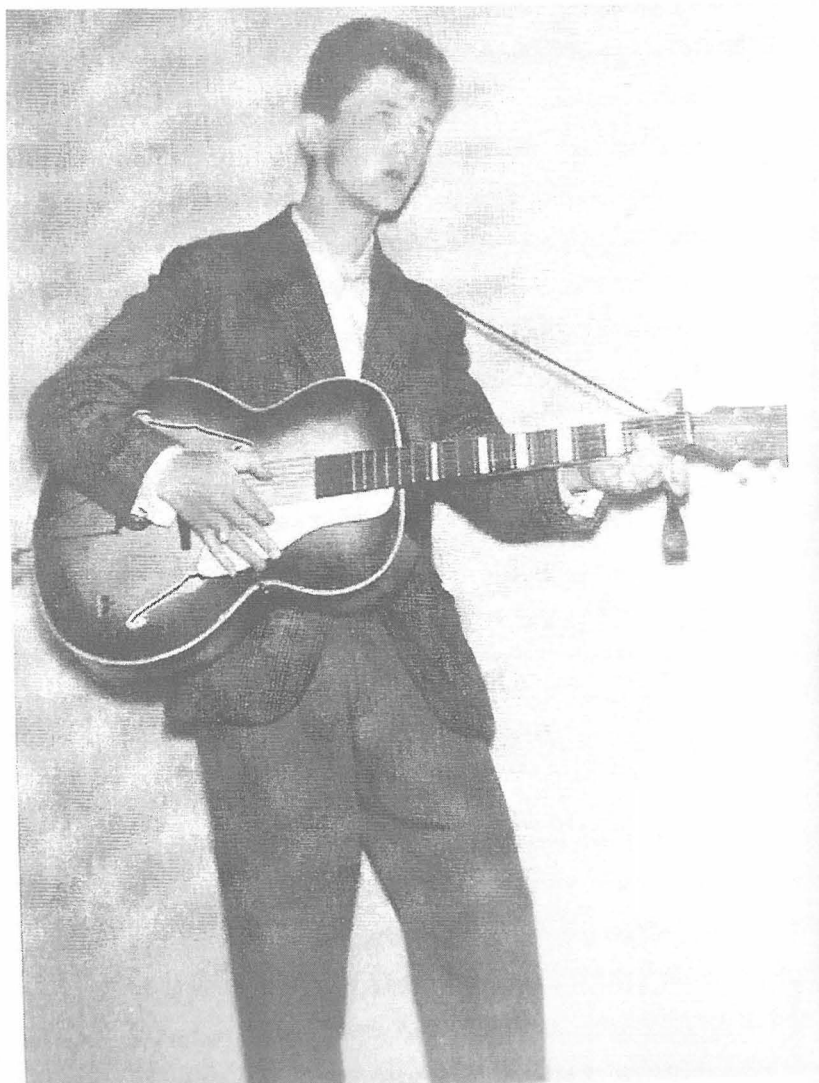
Jesse Hughes, frontman van de
rockgroep Eagles of Death Metal

Voordien en nadien :
Bataclan 13-11-2015



Bataclan 13 november 2015

Wegens technische redenen verscheen deze foto niet in de vorige aflevering (blz. 2016-98)



Een piepjonge debutant: Laurentius Vanacker, reeds 14 jaar oud !



Idem als gastzanger (16 !) in het Achturenhuis (achteraan pianiste Mireile Vierstraete)



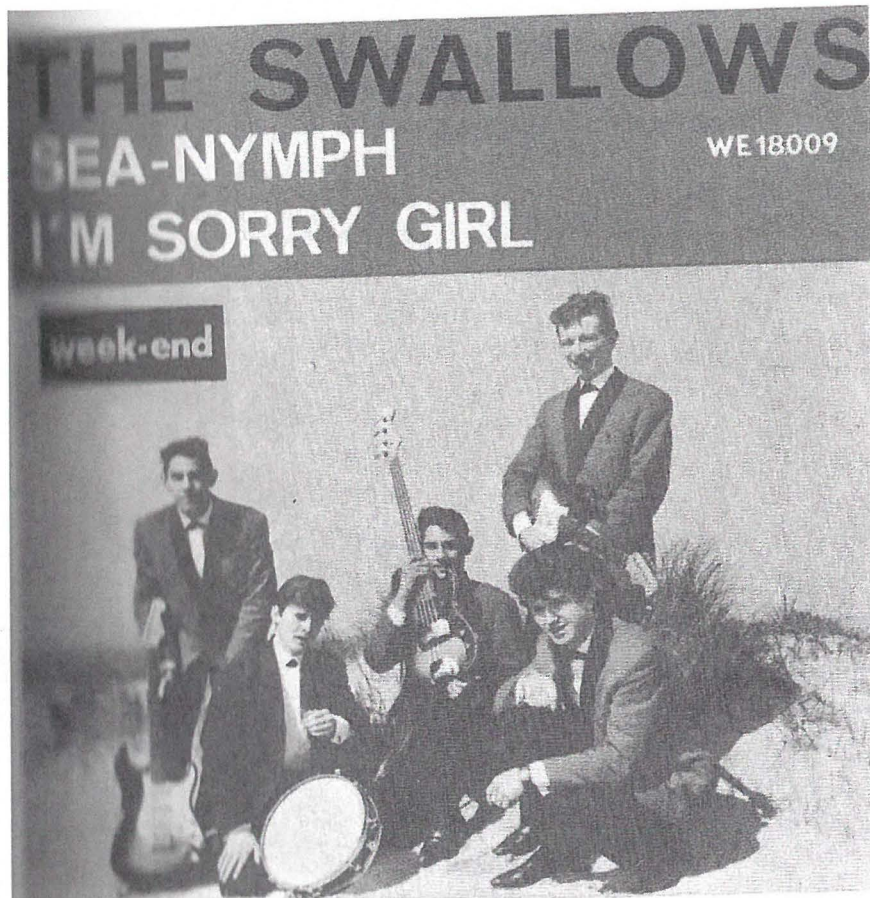
1961: een allereerste foto van "The Swallows"



Doorbraak in 1962 in "Het Witte Paard" als Vic "Cliff" Lauren



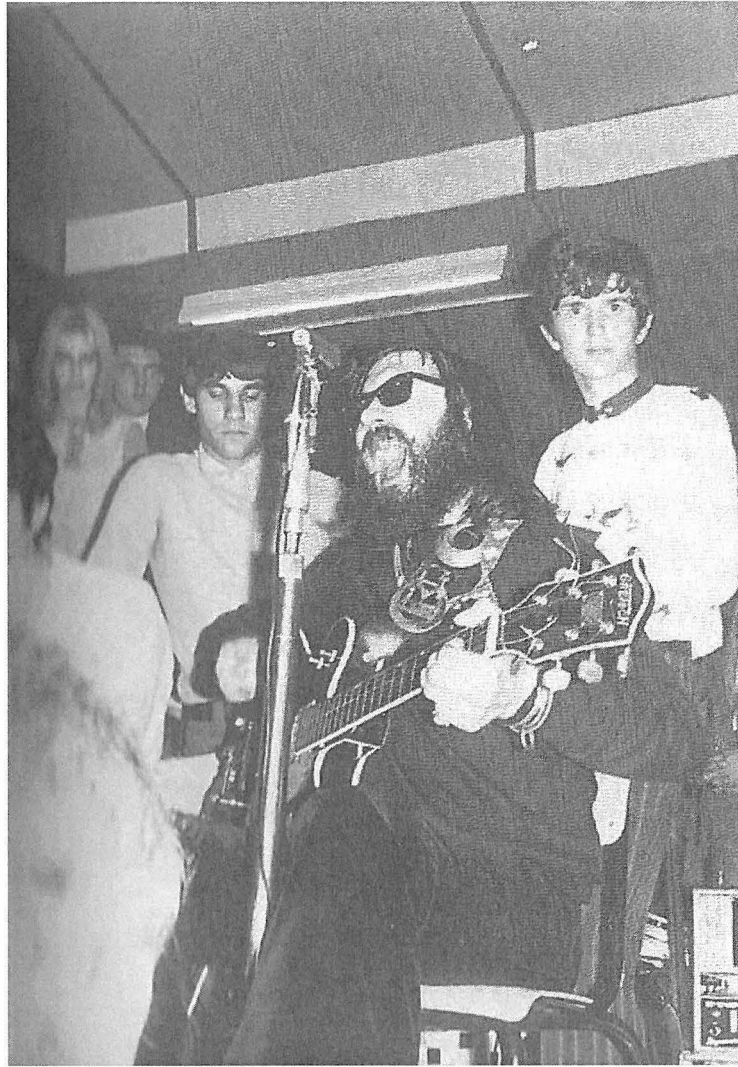
Samen met Adama in hetzelfde programma



Een eerste singel in 1964



Gentil Goegebeur (1925-2016), promotor van popgroepen



Een optreden samen met Ferre Grignard in de “Venus” in Eernegem